

opsežnijeg rječnika već poseglo za reprintom, onda po svom kvalitetu to može biti jedino Senčev *Grčko-hrvatski rječnik*. Potpuno nam se, međutim, čini promašenim objavljivanje pretisaka, pogotovo onih iz prošlog stoljeća. Takvi su već tiskani Platonov i Ksenofontov *Simpozij* (1897), Demostenovi *Izabrani govori* (1914) i *Antologija stare lirike grčke* (1916), te predviđene Ovidijeve *Metamorfoze*. Jedan izdavački program koji pretendira na najviši kvalitet ne može zasnivati svoju orijentaciju na reprintima, naročito ne s područja književnosti gdje u rasponu od jezika do senzibiliteta suvremenog čitaoca nekad odlični prijevodi ne mogu danas više zadovoljiti naše zahtjeve. Radovalo bi nas kad bi Logos uspostavio direktniju suradnju s prevodiocima s grčkog i latinskog jezika, koja bi u okviru možda malo realnijeg programa mogla dati vidne i vrijedne rezultate.

Na kraju nešto o oblicima naših riječi uzetih iz klasičnih jezika. Bez obzira na poneku nedosljednost u transkripciji, i tradicija i važeće pravopisne norme ustalile su te oblike, a oni ne samo da se sada mijenjaju, nego su sastavljači predočenog programa u tome i nedosljedni. Čemu u istom tekstu pisati *Aristoteles*, *Perikles*, *Parmenides*, *Sokrates*, *Plotinos* i *Augustinus* uz postojeće i općeprihvaćene oblike Aristotel, Plotin itd; čemu *filosofija* uz filozofiju, metafiziku i fiziku? Ako se biblioteka zove *oikonomia* zašto njena zbirka ima naslov *studia oeconomica* ili druga *oeconomica politica*, što se jedino može prevesti sa „ekonomska“ (ili kako hoće sastavljači programa – „ekonomijska“) „politika“, a vjerojatno bi se htjelo da znači „politička ekonomija“. Isto tako i biblioteka *politeia* ima svoju zbirku *studia politica*. U ovom miješanju transkripcija, čas s grčkog čas s latinskog, najgore je prošla jedna od udarnih biblioteka koja nosi naziv biblioteka *filosofia*. Grčki oblik *φιλοσοφία*, lat. *philosophia*, može u hrvatskom ili srpskom biti samo filozofija ili filosofija, kao što je samo Dalmacija a ne *Dalmacia*. Što bi pak trebalo da znače izrazi *metodologika*, *genealogika*, *anthropologika* i *psihologika*, znaju samo sastavljači. Sufiks *-logika* ne može biti zamjena za *-logija* ni u semantičkom ni u gramatičkom smislu. Drugo su supstantivirani pridjevi fizika, matematika pa i sama logika, koji su se osjećali kao imenice već u antici, a drugo su imenice složene s pomoću sufiksa *-logija*. Tvoriti nove supstantivirane pridjeve sufiksom *-logika* nakaradno je i suvišno.

Damir Salopek

latina et graeeca viva

117

LATINŠTINA NAŠA SVAGDAŠNJA XVIII

O SANCTO SIMPLICUS!

Quam diu etiam furor iste tuus nos eludet?

Pripremio sam opet nove materijale za ovaj broj prema akcionom i operativnom djelovanju. Tu je ogromna potencijala!

Htio bih pokazati kako neki mudrijaši bezobrazno i bez ikakva kriterijuma naopako citiraju, a često i bez veze, neke latinske misli i stihove velikih latinskih pjesnika smatrajući da mi, koji to čitamo, ili slušamo, baš ništa ne znamo. Odakle im samo takva drskost?

Evo nekoliko ovakvih „bisera“!

„Prvo bijaše doba **vjernosti**“ – trebalo bi da bude prijevod Ovidijeva stiha: *Aurea prima sata est aetas....*

„Sve što je strano, nije mi strano.“ – prvorazredna je glupost! To je, valjda, imao biti nekakav prijevod one Terencijeve: *Homo sum: humani nihil a me alienum puto.*

„Podigao sam spomenik trajniji i ljepši od **mermera**“ ... Latinski to glasi: *Exegi monumentum aere perennius...* (Horacije) – Gdje je „ljepši“?

O sancto simplicus! uzvikuje ponosno jedan poznati glumac na TV, umjesto: *O sancta simplicitas!*

U uglednom našem dnevniku piše: **Dulciter et decore propatriam...** (mj. *dulce et decorum est pro patria mori* – Horacije). – Gdje su lektori i korektori?!

„To je sine qua non **uspeha**“ – kaže jedan naš visoki funkcioner. Inače se kaže: *Conditio sine qua non.*

„**Magni nominis umbra**“ s patosom govori veliki naš glumac na izvedbi Krležine drame „Na rubu pameti“. Nije to nikakav lapsus. Slušao sam dvaput istu predstavu. – Tako mi Jova, to je za **krepati!**

„**Nemo prophaeta in patriam suam**“ – nalazi se u jednom našem uglednom dnevniku. – Inače se ova misao citira ovako: *Nemo propheta in patria.*

„Radi se o **subspeciesu**“ (*subspecies, ei, f.*). Imenica je ženskog roda, ali to ništa ne smeta dotičnom naučniku u pravom smislu te riječi da *subspecies* deklinira kao „pekmez“, „pekmeza“, „pekmezu“!

Jedan naš poznati spiker tumačeći riječ „karneval“ kaže da ta riječ dolazi od *carne, carnis* – meso. Korektor je mogao pogledati u rječnik!

Za KVIKZ „ego“ znači „visoko mišljenje o sebi“ i „samosvijest“. Značenje „ja“ uopće se ne spominje!? – Našao sam negdje čak i „megaego“.

O tempora, o mores!

„Podigao sam spomenik trajniji od **tuča**“ – za jednog pametnjakovića napisao je Ovidije.

Ugledni naš glumac rekao je u jednom razgovoru na televiziji: „Morate **volontirati**, samo bez plaće“. Duhovito!

„To dostiže neku **cirku oko...**“ – To je vrhunac bedastoće, a to je izgovorio jedan inženjer?!

Riječ „geopolitika“ tumači studentima jedan sveučilišni profesor ovako: Geopolitika je **latinska** riječ i dolazi od riječi *gea, ae*, = zemlja. Bez komentara!

Jeste li čuli za „*genus proximus*“ i „*ulcus durus*“?

Kaligula je često znao govoriti: „Nije važno da li me ljudi vole ili mrze. Glavno je da me se boje.“ To je izvadak iz jednih novina. Kaligula je to malo skratio govoreći: „*Oderint, dum metuant*“.

U jednom tjedniku nađoh zgodnu priču: Antonije je bio rimski kralj, koji je emigrirao u Egipat. Onda su Rimljani poslali mladog **Oktavija** (mj. Oktavijana) da ga uništi. – Zgodno!

„**Sokrat je velik, ali istina je velika**“. To je vrlo **impresirano!** Duhoviti sportski izvještitelj mislio je valjda na onu grčku: *Φίλος μὲν Πλάτων, ἀλλὰ φιλέρα ἢ ἀλήθεια*, ili latinsku: *Amicus Plato, sed magis amica veritas.*

„**Meštrović je transfuziran do morbidnog rafinmana**“. Naš čovjek radnik i seljak veseli se i uživa kad sluša ovakve pametne misli!

„Nastupali su **quasi kao glumci**“. Nije loše, dvaput isto.

Na kraju još jedna poslastica:

U što se ironija upustila onda kada je odbila biti samo opće mjesto teorije književnosti i kada se ugradila kao pripadajući razorni eksploziv u antidjela avangardnih kontestatora? Nije li možda nešto odgovora u tome da je književnom diskursu preotet govor utopijskog te da je utopijsko postalo vlasništvom ideologijskog diskursa. Kako raspolagati govorom koji je marginalan, ispražnjen, kako jezikovati svijet koji više nema moći artikuliranja svoje cjelovitosti.

O sancta simplicitas! O tuam mansuetudinem!

Dionizije Sabadoš